

Helena — Iz lepih časov — Dunajski večeri — Romance — Ispregovorimo več prihodnjih; priporočamo pa jih danes najlepše izobraženemu našemu občinstvu.

Oton Zupančič. Čaša spojnosti. Cena 1 gld., po pošti 1 gld. 5 kr. Založil Lavoslav Schwentner. Natisnila »Narodna tiskarna«. V Ljubljani. 1899. Ravniker pred sklepetom lista smo prejeli za veliko noč že druge počitne pisanke jško okusno in moderne oblike. Znani »Zvonov« pesniški (Nikolajev) nas je razveseli s to zbirko pesmi, ki obsegajo na 110 stranch tele krožke: Albertina — Zimski žarki — Steza brez cilja — Seguidille — Bolne rože — Jutro — Romance. — Knjige krasni naslovni list, ki ga je narisal arhitekt Ivan Jager. O vsebini lepe knjige prihodnjih več, za sedaj pa bodi priporočena vsem ljubiteljem Nikolajeve mize.

Donesek k slovstveni zgodovini 18. stoletja. Knjižnica benediktinskega samostana admontskega brez slovensko-nemški slovarček (galerija, omara 99., št. 103.), kateri do sedaj še ni bil nikjer omenjen. Naslov mu je: Ein kleines Wörterbüchlein in nählich würd deutscher Sprache — | Enu Maia | BESEDMSHE | Nemrzh | Slovnskiga, inu Nemshkiga | Jesika | — | Mafrburg, zu finden bei Joseph Merzinger, Bürgerl. Buchbindler | und Bochhändler, 1789. m. 8°. str. 112.

Slovar, kateri obsega 35 strani, je razdelil neimenovan pisatelj v oddelke, katerih se vsaki začenja s črko A, vendar se abecednega reda ni dosledno držal. Prvi dve strani zavzemajo kraška imena, n. pr. Dismas, Engelbert, Erntrad, Hippolytos, Kilian, Norbert, Olympius, Presdocim, Radigund i. t. d., večji del imena tuja slovenskega duhu, katera tudi kažejo, da je bil pisatelj bržkone duhovskega stanu. V ostalem ima slovar besede, katere se v pavadnem življenju najčešče racijo; zadostinje, da se slovarjevo bistvo spozna, ako podam male zbirko besed: Shived, der Leib, Skinc, das Genick, Zhelu, die Sticne, Vahu, das Ohr, Paplat, die Sohle, Vodova, der Witwer, Brad, der Bruder, Kavz, der Weber, Pözh, der Ofen, Groft, die Weintraube, Srakonoga, der Himmelthau, Weer, der Fenzhel, Pfenich, Wizh, das Pinsenrolir, Vedu, unvermacht, speer, Wedlejerje, das Seitenstechen, Vav, der Ochs, Rezhar, der Zarich, Kuff, die Amfel, Wrast, Jam, der Ulmbaum, Hudopjer, die Fledernaus, Qvas, der Sauerzeug, Vedeezh, wissend, Wejszar, diehen, Wrot, die Überfahrt, Predni (Sadni) padav, des fordere (Hintere) Gekel, Sleff, der Ibisch, Ribisch, Kosovitiza, der Kittersporn, Moszhish, die Hauswurz, Straskivnik, der wilde Feldsafran, Ošrekerza, die Brombeere, Gladesin, Erdpfriemzen, Bela Zhermerika, die weiße Nißwurz. Mislim, da ti zgledi zadostujejo.

Za slovarjem sledijo na str. 39. poučni knetijski sestavki, deloma v dvogovorn. Kot primer bodita: Dva pogovorna Nosha. Perjatev, kam gresh ti? Jesi (stavčeva napaka mesto t) grem v' Mefu. Ješt ranu tude v' Mefu grem. Pojdna toku v' kub, bode nama krajski chaff. Kaj imach ti v' Mefi opprevit? Ješt um shi pred shtiernafliet Daeva veliku Meti, Sekirne, inu Motkins teparishe, nikatiere Shajtrige, tri Sacy, tudi nikatiere Brane, en okuvani Plug, vošne Koleffe, inu dve kripi Vogla noter peslav. Na to visho, dokler si tolku Rezhi na odajo ittash, bodesh veliku Denarjev gor džedigni. Te bi posh prav dobru blu: jest morem tudi veliku ven dati i. t. d. — Mogoče, da si je pisec vzel za vzorec M. Pohilna slovar (1782), čigar naslov se glasi tudi »besedišče«: »Tu malu Besediliske treh jesikov«; toda ker Pohilinove knjige nisem imel pri roki, ne morem nič gotovega povedati.

Šmid.

Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1913. Izdal in založilo vodstvo. V Ljubljani, 1912. 8°. 190 str. + inserati. Cena 1 K 20 v.

Poleg temeljitega vestnika o delovanju naše šolske družbe prinaša koledar črtico o gdč. Milki Mankočevi, ki je letos v Trstu slavila petindvajsetletnico svojega neumornega narodnega dela. A. Beg je očrtal „Zgodovino Družbe sv. Cirila in Metoda na Koroškem“, ki je bila nekdaj slavna in častna za koroške Slovence; pisatelj je mnenja, da kažejo znamenja zadnjih časov, da bodo zmagali zdravi nazori nad slepo strankarsko strastjo. — Posebno vrednost daje koledarju Rih. Orla narodopisni in jezikoznanski očrt „O Rezijanh“. Cyril Petrovec je opisal „Naš napredek v Trstu“, ki navdaja vsakega zavednega Slovenca s ponosom.

Slovensko-nemški in nemško-slovenski slovarček. Sestavila dr. Jakob Sket, c. kr. vladni svetnik, in Štefan Podboj, c. kr. profesor. Celovec 1912. Tisk in založba tiskarne Družbe sv. Mohorja. M. 8°. 416 str. Cena vez. 2 K 40 v.

Slovarček je popolnjen ponatis iz „Slovenisches Sprach- und Übungsbuch“, ki je izšel letos v sedmi predelani izdaji. V prvi vrsti je knjižica namenjena Nemcem ki se uče slovenščine, zato je dodal sestavitelj v slov.-nemškem delu slovenskim samostalnikom in pridevnikom še potrebne končnice in označil perfektivne glagole. Za Slovence bo delo manj porabno, ker nemškim samostalnikom ni dodan člen. Slovarček zaključuje seznam najvažnejših osebnih in zemljepisnih imen.

P. Novak.

Dr. Jovan Skerlić, Istorija nove srpske književosti. S. B. Cvijanović u Beogradu, 1912. 8°. VII+288 str. Cena broš. 3-50 din.

Skerlić, profesor srbske književnosti na vseučilišču v Belgradu, je znan pisatelj v srbski književnosti. Že lepa vrsta študij o srbski literaturi je izšla izpod njegovega peresa. Izmed novejših del omenjam monografijo o srbski književnosti XVIII. veka (1909) in temeljito študijo o zgodovini srbskega tiska od l. 1791.—1911. — Najnovejše Skerlićevo delo je le posnetek večje srbske literature, ki izide drugo leto. Kakor nam pravi pisatelj sam, obsega zgodovino srbske literature v ožjem zmislu t. j. samo ono, ki je nastala v teknu 18. stoletja pri pravoslavnih Srbih na Ogrskem in se razvila pri srbo-hrvaškem pravoslavnem delu. Zato ne govori o lokalnih literaturah 18. stoletja, o bosanski in slavonski, in najnovejši hrvaški literaturi. Te lokalne književnosti niso vplivale na razvoj srbske literature in najnovejša hrvaška se je razvila v popolnoma samostojno književnost. Seveda to obžalujemo, ker moramo stremiti za tem, da se najde tudi v književnosti srbsko-hrvaškega naroda edinost.

Knjigo je razdelil na pet poglavij: racionalizem, od racionalizma k romantiki, romantika, realizem in današnja književnost. Vsak odstavek se prične z informativnim zgodovinsko-kulturnim pregledom, ki nam kaže različne vplive na literaturo posamezne dobe. Iz teh pregledov dobis ne le jasen pregled o literarnem gibanju, temveč tudi pogled v kulturni razvoj srbskega naroda. Tem pregledom sledi krajše ali daljše biografije važnejših pisateljev posameznih dob. Tako je z literarno zgodovino združena tudi bio- in bibliografija, kar opravičuje dejstvo, da je knjiga namenjena v prvi vrsti šolskim potrebam. Knjiga je pisana v modernem duhu, jedrnatem jeziku in se čita zelo prijetno. Bodí torej priporočena vsem Slovencem, ki se zanimajo za razvoj srbske književnosti.

Dr. R. Molè.

Književne novosti. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg sta izdala II. zvezek „Biblioteke pisateljev sedanje dobe“, ki vsebuje Milana Puglja „Uro z angeli in druge prigodbe“. — Na željo prijateljev Aškerčeve muze izda Narodna tiskarna še pred Božičem njegovo posmrtno delo „Atila v Emoni“ v posebni knjigi, v običajnem formatu njegovih pesnitev. Za lažje umevanje bodo knjigi dodane potrebne opombe.